Rok III.

# DZIENNIK URZĘDOWY

## MINISTERSTWA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

Nr. 9. Warszawa, dnia 15 września 1934 r.

Prenumeratę (w Warszawie zł. 12 rocznie, poza Warszawą zł. 16) przyjmuje wyłącznie Księgarnia Rolnicza w Warszawie, ul. Mazowiecka 10.

TREŚĆ:

SKOROWIDZ RZECZOWY.



## 76.

## ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 8 sierpnia 1934 r.

*wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu i MinistremKomunikacji w sprawie przywozu z zagranicy niektórych zwierząt, surowców i przetworów pochodzenia zwierzęcego.*

Na podstawie art. 11 i 112 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. R. P. Nr. 77, poz. 673) zarządza się co następuje:

§ 1. Zezwala się na przywóz z zagranicy, pod warunkami, określonemi w rozporządzeniu niniejszem, następujących przedmiotów:

1) wszelkiego rodzaju ryb morskich i raków, przyczem za ryby morskie nie uważa się ryb słodkowodnych, chociażby pochodziły one z połowów morskich,
2) tranu i tłuszczu ryb, wielorybów i innych zwierząt morskich,
3) pierza i puchu,
4) pranej lub wywapnionej wełny,
5) suchej sierści królików, zajęcy i wielbłądów,
6) suchych skór królików i dzikich zwierząt,
7) garbowanych skór futrzanych,

8) wygotowanych lub wywapnionych albo poddanych działaniu pary sierści, szczeciny, włosia, włosienia i odpadków skór,

9) zupełnie suchych kopyt, racic, rogów i części rogów,

10) prasowanych racic, kopyt i rogów,

11) mąki kopytowej, racicowej i rogowej.

Przy przewozie kolejami przedmiotów, budzących odrazę i wydzielających woń przykrą (pkt. 8 i 9), powinna być stosowane przepisy, obowiązujące dla przewozu tych przedmiotów. Przedmioty, wymienione w pkt. 3 — 6 poprzedniego ustępu, powinny być w szczelnych workach lub innem szczelnem opakowaniu.

§ 2. Przesyłki, zawierające przedmioty, wymienione w pkt. 9, 10 i 11 § 1, powinny być zaopatrzone w świadectwo miejsca pochodzenia, wystawione przez państwowego lub przez państwo upoważnionego lekarza weterynaryjnego państwa, z którego przedmioty przesyłki pochodzą.

Świadectwo miejsca pochodzenia przedmiotów, wymienionych w pkt. 9 i 10 § 1, powinno stwierdzać:

a) że przedmioty przesyłki pochodzą ze zwierząt, wolnych od zaraźliwych chorób zwierzęcych,

b) że w miejscu pochodzenia przedmiotów przesyłki w ciągu ostatnich 14 dni nie zachodziły wypadki wąglika, oraz

c) że przedmioty przesyłki nie pozostawały po ich przerobieniu (wygotowaniu, wywapnieniu, poddaniu działaniu pary, wysuszeniu) w styczności z osobami lub rzeczami, mogącemi być rozsadnikami zarazy.

Świadectwo miejsca pochodzenia przedmiotów, wymienionych w pkt. 11 § 1, powinno stwierdzać, że przedmioty przesyłki odpowiadają warunkom, określonym w pkt. c) poprzedniego ustępu.

W świadectwie powinno być podane oznaczenie towaru lub poszczególnych jego colli, umożliwiające stwierdzenie tożsamości towaru.

Świadectwo powinno posiadać oprócz tekstu w języku kraju pochodzenia, również tekst w języku polskim lub francuskim, w razie zaś braku takiego świadectwa — uwierzytelnione tłumaczenie na język polski lub francuski.

§ 3. Przywóz z zagranicy przedmiotów, wymienionych w § 1, odbywa się przez graniczne stacje wejściowe, przy których znajdują się urzędy celne I klasy; przez inne stacje wejściowe może się odbywać wyjątkowo i to za każdorazowem zezwoleniem Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 4. Przepisy rozporządzenia niniejszego nie naruszają postanowień rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 24 marca 1928 r. w sprawie wprowadzania (przywozu) i przeprowa-

dzania (przewozu) zwierząt, surowców i przetworów pochodzenia zwierzęcego, paszy objętościowej oraz niektórych przedmiotów z obszarów Związku Socjalistycznych Republik Rad, Łotwy i Litwy (Dz. U. R. R. P. Nr. 42, poz. 411).

§ 5. Przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 4 września 1929 r. w sprawie wprowadzania (przywozu) i przeprowadzania (przewozu) z zagranicy niektórych zwierząt, surowców i przetworów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. R. P. Nr. 76, poz. 572) z chwilą wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc w przedmiocie, objętym tem rozporządzeniem.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: *J. Poniatowski.*

(Dz. U. R. P. z 28.VIII.34 r. Nr. 75, poz. 704).

---

77.

## ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 8 sierpnia 1934 r.

*wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu i Ministrem Komunikacji w sprawie przewozu z zagranicy przez terytorjum polskie ryb, raków i innych skorupiaków oraz surowców i przetworów, pochodzenia zwierzęcego.*

Na podstawie art. 11 i 112 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. R. P. Nr. 77, poz. 673) zarządza się co następuje:

§ 1. Zezwala się na przewóz z zagranicy kolejami przez terytorjum polskie pod warunkami, określonemi w rozporządzeniu niniejszem, wszelkiego rodzaju ryb, raków i innych skorupiaków oraz surowców i przetworów pochodzenia zwierzęcego.

Rozporządzenie niniejsze nie obejmuje mięsa i jego przetworów z wyjątkiem jelit i tłuszczów skażonych.

§ 2. Przesyłki skór surowych, ich odpadków i jelit powinny być zaopatrzone w świadectwa miejsca pochodzenia, wystawione przez państwowego lub przez państwo upoważnionego lekarza weterynaryjnego państwa, z którego przesyłki pochodzą.

Świadectwo miejsca pochodzenia dla skór surowych i dla ich odpadków powinno stwierdzać:

a) że skóry surowe lub ich odpadki, pochodzą ze zwierząt wolnych od zaraźliwych chorób zwierzęcych,

b) że w miejscu pochodzenia skór surowych lub ich odpadków w ciągu ostatnich 14 dni nie zachodziły wypadki wąglika.

Świadectwo miejsca pochodzenia dla jelit powinno stwierdzać:

a) że jelita pochodzą ze zwierząt, poddanych ubojowi w rzeźniach, pozostających pod stałym nadzorem lekarza weterynaryjnego, i że zwierzęta, z których jelita pochodzą, zostały przed ubojem i po uboju urzędowo zbadane przez lekarza weterynaryjnego i mięso uznane za zdatne do spożycia bez ograniczeń,

b) że jelita nie miały styczności ze zwierzętami podejrzanemi lub przedmiotami, które mogą być rozsadnikami zarazy.

W świadectwach powinno być podane oznaczenie towaru lub poszczególnych jego colli, umożliwiające stwierdzenie tożsamości towaru.

Jeżeli skóry surowe, ich odpadki lub jelita pochodzą z większej przesyłki, zamiast świadectwa miejsca pochodzenia może być przedstawione urzędowe zaświadczenie władzy rządowej państwa, w którem przesyłka została przeładowana, stwierdzające, że skóry surowe, ich odpadki lub jelita pochodzą z większej przesyłki, zaopatrzonej w świadectwo miejsca pochodzenia, stwierdzające okoliczności, określone w ustępie 1 i 2 lub 3 paragrafu niniejszego.

Świadectwo powinno posiadać tekst w języku polskim lub francuskim, a w razie braku takiego tekstu — uwierzytelnione tłumaczenie na język polski lub francuski.

§ 3. Na stacji wejściowej państwowy lub przez Państwo upoważniony lekarz weterynaryjny na żądanie i odpowiedzialność osób zainteresowanych powinien wydać odpowiednie zaświadczenie dla przesyłek cząstkowych, pochodzących z przesyłki większej, na podstawie ogólnego świadectwa miejsca pochodzenia kraju pochodzenia większej przesyłki.

Zaświadczenie takie powinno zawierać odpis świadectwa miejsca pochodzenia i zdrowotności przesyłki większej oraz stwierdzenie, że przesyłka cząstkowa pochodzi z tej przesyłki.

§ 4. Przesyłki powinny być zaopatrzone w zezwolenie na przewóz przez obszar państwa dalszego przewozu lub na wwóz do obszaru państwa przeznaczenia, jeżeli państwa te graniczą bezpośrednio z Polską. Zezwolenie powinno być albo dołączone do kolejowego listu przewozowego, z uczynieniem o tem wzmianki w miejscu, przeznaczonem na tego rodzaju wzmianki i oświadczenia, albo też złożone w granicznym wejściowym urzędzie

celnym danego państwa, o czem również powinna być uczyniona wzmianka w liście przewozowym. Wspomniane wyżej zezwolenie nie jest wymagalne w tych tylko przypadkach, gdy dany kraj dalszego przewozu lub kraj przeznaczenia przesyłki zobowiązał się do przyjmowania tego rodzaju przesyłek bez specjalnych ograniczeń przewozowych lub przywozowych.

Przewozowi przez polski obszar celny nie będzie stał na przeszkodzie w poszczególnych przypadkach brak, przy kolejowym liście przewozowym, zezwolenia weterynaryjnego na przewóz lub wwóz, wymienionego w ustępie 1 paragrafu niniejszego, jak nie mniej brak wzmianki w liście przewozowym o miejscu złożenia brakujących dokumentów, jeżeli nadawca zamieści w liście przewozowym oświadczenie, iż w przypadku niedostarczenia na czas zezwolenia przewozu przez obszar Państwa dalszego przewozu lub zezwolenia na wwóz do obszaru Państwa przeznaczenia przesyłka będzie cofnięta zagranicę zarządzeniem nadawcy, udzielonem przez stację nadania, na jego (nadawcy koszt i odpowiedzialność.

§ 5. Przesyłki całowagonowe powinny być zaopatrzone w plombę urzędu celnego stacji wejściowej, umieszczoną na wagonie.

Mniejsze przesyłki powinny być w szczelnem opakowaniu, uniemożliwiającem otwarcie się, wyciekanie, wysiąkanie lub wypadanie towaru.

Przy przewozie przedmiotów budzących odrazę, wydzielających woń przykrą, powinny być stosowane przepisy, obowiązujące dla przewozu tych przedmiotów.

§ 6. Wyładowywanie i przeładowywanie towaru podczas przewozu jest wzbronione.

W przypadku koniecznej potrzeby można przeładować przesyłkę tylko pod nadzorem państwowego lub przez państwo upoważnionego lekarza weterynaryjnego na koszt wysyłającego.

§ 7. Gdyby zachodziły wątpliwości co do zdrowotności przesyłek lub co do spełnienia wyzej określonych warunków, przesyłki mogą być poddane badaniu przez państwowego lub przez państwo upoważnionego lekarza weterynaryjnego na stacji wejściowej przed dopuszczeniem do przewozu przez terytorjum polskie.

§ 8. Przewóz z zagranicy zwierząt i przedmiotów, wymienionych w § 1, odbywa się przez graniczne stacje wejściowe, przy których znajdują się urzędy celne I klasy; przez inne stacje wejściowe przewóz może się odbywać wyjątkowo i to za każdorazowem zezwoleniem Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 9. Przepisy rozporządzenia niniejszego nie naruszają postanowień rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 24 marca 1928 r. w sprawie wprowadzania (przywozu) i przeprowadzania (przewozu) zwierząt, surowców i przetworów pochodze-

nia zwierzęcego, paszy objętościowej oraz niektórych przedmiotów z obszarów Związku Socjalistycznych Republik Rad, Łotwy i Litwy (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 411).

§ 10. Przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 4 września 1929 r. w sprawie wprowadzania (przywozu) i przeprowadzania (przewozu) z zagranicy niektórych zwierząt, surowców i przetworów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. R. P. Nr. 76, poz. 572) z chwilą wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc w przedmiocie, objętym tem rozporządzeniem.

§ 11. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: *J. Poniatowski.*

(Dz. U. R. P. z 28.VIII.34 r. Nr. 75, poz. 705).

---

78.

## ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 14 sierpnia 1934 r.

*o warunkach hodowli szczurów piżmowych.*

Na podstawie art. 2, 4 i 7 ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o zapobieganiu rozpowszechniania się szczurów piżmowych na wolności (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 342) zarządzam co następuje:

§ 1. Hodowla szczurów piżmowych może być prowadzona jedynie w zamkniętych klatkach z siatki żelaznej lub w zamkniętych skrzyniach z blachy żelaznej, umieszczonych w ogrodzeniu z betonu lub cegieł. Ogrodzenie to powinno być co najmniej 2 m wysokie, gładko wykończone od wewnątrz i wpuszczone w ziemię na głębokość co najmniej 75 cm.

Klatki i skrzynie mogą być zamiast w ogrodzeniu umieszczone wewnątrz większej klatki z siatki żelaznej. Ściany boczne większej klatki powinny być umocowane na podmurowaniu, wpuszczonem w ziemię na głębokość co najmniej 75 cm.

Wpuszczenie w ziemię ogrodzenia lub podmurowania może być zastąpione podłożem z betonu lub cegieł, łączącem się z ogrodzeniem lub podmurowaniem.

Siatka, o której mowa w ustępach poprzednich, powinna być wykonana z nierdzewiejącej blachy ciągnionej grubości co najmniej 1 mm lub z drutu nierdzewiejącego o średnicy co najmniej 1,4 mm., powiązanego w sposób uniemożliwiający jego przesunięcie. Największa przekątna oczek siatki nie może przekraczać 25 mm. Na skrzynie należy używać blachy grubości co najmniej 0,5 mm.

Wyżej wymienione urządzenia powinny być pozatem wykonane w sposób, uniemożliwiający wydostanie się szczurów piżmowych na wolność.

§ 2. Czynności hodowlane wykonywać należy w sposób uniemożliwiający wydostanie się szczurów piżmowych na wolność, przestrzegając w szczególności, aby klatka, w której zwierzęta te się znajdują, była otwierana tylko w razie koniecznej potrzeby i tylko w czasie, gdy ogrodzenie lub większa klatka zewnętrzna jest dokładnie zamknięta.

Osoba, prowadząca hodowlę szczurów piżmowych, obowiązana jest utrzymywać urządzenia ochronne (§ 1) w należytym stanie.

W razie napraw, przy których zachodzi niebezpieczeństwo wydostania się szczurów piżmowych na wolność, należy zastosować środki ostrożności, przewidziane w § 4.

Jeżeli stan urządzeń przestał odpowiadać wymaganiom ustalonym w § 1, starosta wezwie hodowcę do doprowadzenia urządzeń w oznaczonym terminie do stanu, odpowiadającego tym wymaganiom, a w razie niezastosowania się do wezwania zabroni prowadzenia hodowli.

§ 3. Prowadzenie hodowli szczurów piżmowych może być rozpoczęte po stwierdzeniu, iż odbywać się będzie w warunkach, odpowiadających wymaganiom § 1.

Do stwierdzania, iż hodowla szczurów piżmowych odbywać się będzie w tych warunkach oraz do sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem środków ostrożności (§ 1, 2 i 4) po rozpoczęciu hodowli tych szczurów upoważnia się izby rolnicze.

§ 4. Przewozić i przenosić szczury piżmowe wolno jedynie w klatkach lub skrzyniach, odpowiadających wymaganiom § 1, zamkniętych na klucz, oraz zaopatrzonych w urządzenie pozwalające bez otwierania na karmienie i pojenie tych zwierząt. Otwieranie klatek i skrzyń podczas przewożenia i przenoszenia w nich szczurów piżmowych jest zabronione.

§ 5. Osoby, prowadzące hodowlę szczurów piżmowych, założoną przed wejściem w życie ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o zapobieganiu rozpowszechniania się szczurów piżmowych na wolności (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 342), powinny w ciągu 3 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego doprowadzić urządzenia ochronne do stanu zgodnego w § 1; w razie niewypełnienia tego obowiązku starosta zabroni im dalszego prowadzenia hodowli.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: *J. Poniatowski.*

(Dz. U. R. P. z 4.IX.34 r. Nr. 78, poz. 728).

## 79.

## ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 22 sierpnia 1934 r.

*wydane w porozumieniu z Ministrami Skarbu, Sprawiedliwości oraz Przemysłu i Handlu w sprawie określenia, jakie gospodarstwa rolne uważa się za prowadzone w większym rozmiarze.*

Na podstawie art. 7 § 2 kodeksu handlowego (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 57, poz. 502) zarządza się co następuje:

§ 1. Za gospodarstwa rolne, prowadzone w większym rozmiarze, uważa się gospodarstwa rolne, które:

a) prowadzą rachunkowość rolniczą według zasad prawidłowej rachunkowości kupieckiej, przynajmniej przez okres dwóch lat przed zgłoszeniem do rejestru handlowego,

b) wykażą na podstawie wspomnianej rachunkowości, iż dochód brutto w okresie jednego roku, poprzedzającego zgłoszenie do rejestru handlowego, wyniósł nie mniej niż 50.000 zł.

§ 2. Jeżeli gospodarstwo rolne składa się z poszczególnych typów gospodarstw, wymienionych w art. 2 § 3 kodeksu handlowego, zadośćuczynienie warunkom, wymienionym w § 1 niniejszego rozporządzenia, chociażby w jednym z tych typów gospodarstw wystarczy do uznania gospodarstwa za gospodarstwo rolne, prowadzone w większym rozmiarze.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: *J. Poniatowski.*

(Dz. U. R. P. z 6.IX.34 r. Nr. 79, poz. 740).

---

## POZA WYŻEJ WYMIENIONEMI UKAZAŁY SIĘ NASTĘPUJĄCE USTAWY I ROZPORZĄDZENIA:

Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z 26.VII.34 r. o przedłużeniu terminu ważności rozporządzenia z 9.I.34 r. w sprawie zwrotu cła przy wywozie spirytusu etylowego (Dz. U. R. P. z 20.VIII34 r. Nr. 73, poz. 699).

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z 8 sierpnia 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie ustalenia punktów granicznych dla wywozu kurzych jaj zagranicę (Dz. U. R. P. z 28.VIII.34 r. Nr. 75, poz. 706).

Rozporządzenia Ministra Skarbu z 23.VIII.34 r. w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie wyłączeń z Ordynacji Zamoyskiej (Dz. U R. P. z 28.VIII.34 r. Nr. 75, poz. 711 i 712).

Rozporządzenie Ministra Skarbu z 23.VIII.34 r. w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie przedłużenia terminu na zawieranie układów dobrowolnych pomiędzy Ordynatem Zamoyskim a jego wierzycielami (Dz. U. R. P. z 28.VIII.34 r. Nr. 75, poz. 713).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 22.VIII.34 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych o przemiale żyta (Dz. U. R. P. z 31.VIII.34 r. Nr. 76, poz. 714).

Obwieszczenie Ministra Skarbu z 9.VIII.34 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. z 31.VIII.34 r. Nr. 76, poz. 715).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z 28.VIII34 r. w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Rolnictwa i Reform Rolnych, Przemysłu i Handlu, Komunikacji i Skarbu w sprawie zmiany rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych z 30.I.28 r. o sposobie ustalenia i wypłaty odszkodowania i wynagrodzenia za zatrzymanie zwierząt pociągowych, wozów, pojazdów mechanicznych i rowerów przez formacje wojskowe (Dz. U. R. P. z 1.IX.34 r. Nr. 77, poz. 722).

Rozporządzenie Ministra Skarbu z 30.VIII.34 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie uregulowania ceny cukru. (Dz. U. R. P. z 1.IX.34 r. Nr. 77, poz. 723).

Rozporządzenie Ministra Skarbu z 14 sierpnia 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie wyznaczenia prowizorycznych kontyngentów cukru na czas od 1 października 1934 r. do 30 września 1935 r. (Dz. U. R. P. z 6.IX.34 r. Nr. 79, poz. 739).

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 12.VI.34 r. w sprawie zmiany przepisów o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. z 11.IX.34 r. Nr. 80, poz 743).

---

# DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

## 81.

## Tezy z wyroków Sądu Najwyższego i Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Dział powyższy stanowi kontynuację działu p. t.: „Tezy z wyroków Sądu Najwyższego i Najwyższego Trybunału Administracyjnego“, zapoczątkowanego w 1931 r. w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Reform Rolnych.

W dziale niniejszym ogłaszane będą:

1. *Zasady prawne* — ustalone w myśl art. 40 i 41 Prawa o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 102, poz. 863) przez skład siedmiu sędziów, całą izbę lub zgromadzenie ogólne S. N., bądź też ustalone w myśl art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. o N. T. A. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 806) przez kolegjum zwiększone lub zgromadzenie ogólne N. T. A.

2. *Tezy* — które stanowią sformułowanie w celu ujednostajnienia orzecznictwa rozstrzygnięcia zasadniczych kwestyj prawnych przez sam skład orzekający lub Biuro Orzecznictwa S. N. w myśl § 60 i 61 regulamin S. N. (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 110, poz. 911), oraz przez samo kolegjum orzekające N. T. A. w myśl § 68 regulaminu N. T. A. (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 118, poz. 968).

3. *Wyciągi* z orzeczeń S. N. i N. T. A.

Wszystkie tezy ogłaszane będą w kolejności stosownie do następującego podziału rzeczowego.

*I. Sprawy organizacyjne.*

*II. Postępowanie.*

*III. Obrót nieruchomościami ziemskiemi, zapas ziemi, parcelacja i osadnictwo wojskowe.*

1. Obrót nieruchomościami ziemskiemi,
2. Zapas ziemi,
3. Parcelacja,
4. Osadnictwo wojskowe.

*IV. Scalanie gruntów.*

*V. Znoszenie służebności, podział wspólnot i regulacja stosunków czynszowych i dzierżawnych:*

1. Znoszenie służebności,
2. Podział wspólnot,
3. Uwłaszczenie b. czynszowników, b. wolnych ludzi i długoletnich dzierżawców,
4. Ochrona drobnych dzierżawców i wykup gruntów dzierżawnych.

*VI. Akty organizacji ziemskiej włościan i hipoteka dla drobnej własności.*

*VII. Rozgraniczenie i pomiar gruntów przy przebudowie ustroju rolnego:*

1. Rozgraniczenie nieruchomości ziemskich przy przebudowie ustroju rolnego,
2. Pomiar gruntów i sprawy mierniczych.

*VIII. Meljoracje rolne i sprawy wodne:*

1. Meljoracje rolne,
2. Sprawy wodne.

*IX. Planowanie i zabudowa osiedli.*

*X. Sfinansowanie reformy rolnej.*

Zasady prawne i tezy (pkt. 1 i 2) oznaczane będą odpowiednim dopiskiem.

Pozatem układ zbioru odpowiada w zupełności układowi poprzednich zbiorów, obejmując narazie sprawy z zakresu działania Departamentu Urządzeń Rolnych. Tezy z wyroków S. N. i N. T. A. w innych sprawach z zakresu działania Ministerstwa będą ogłaszane w dziale niniejszym w miarę opracowania według osobnego układu.

W numerze niniejszym umieszczone zostały tezy, dotyczące działów IV, V—1, V—3 i VIII—2.

Tezy, dotyczące działów IV, V — 1 i V — 3, stanowią dalszy ciąg tez, ogłoszonych w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Reform Rolnych z 1931 r. Nr. 2 i 6 oraz z 1932 r. Nr. 1.

## IV. Scalanie gruntów.

1) 10357/31 — 13.II.1934 r. art. 2—3—4.

Wprawdzie Najwyższy Trybunał Administracyjny w licznych swych wyrokach, np. z 10 stycznia 1929 r. L. Rej. 2302/27/Zb. Wyr. Nr. 2 A) i z dn. 20 listopada 1929 r. L. R. 81/28 (Zb. Wyr. Nr. 145 A), orzekł i uzasadnił, że w pierwszem stadjum postępowania scaleniowego mogą być podnoszone zarzuty tylko co do nieuzasadnionego włączenia do obszaru scaleniowego gruntów, nieodpowiadających art. 1 ustawy scaleniowej, zarzuty zaś co do wyłączenia z innych powodów mogą być podnoszone dopiero przy ustalaniu ścisłych granic scalenia, t. j. w drugiem stadjum postępowania, i że ustalenie ogólnego obszaru scaleniowego nie stoi na przeszkodzie dokonaniu późniejszych wyłączeń z art. 2, 3 i 4 ustawy scaleniowej, odnosi się to jednak do tych jedynie wypadków, kiedy teren, podlegający wyłączeniu z art. 2 i 3 ustawy scaleniowej, stanowi część większego objektu tego właściciela, objętego obszarem scalenia, a nie do tego wypadku, gdy włączony teren podlega, jak to ma miejsce w niniejszym wypadku, w całości wyłączeniu z art. 2 czy 3 ustawy scaleniowej, włączenie bowiem takich gruntów, które zgóry przeznaczone co w całości do wyłączeń, byłoby bezprzedmiotowe.

Zachodzi jeszcze pytanie, czy do gruntów, podlegających wyłączeniu od scalenia w myśl art. 3 ustawy scaleniowej, ma zastosowanie art. 4 ust. (2) tejże ustawy, mianowicie, czy tego rodzaju grunty mogą być poddane scaleniu dla wyprostowania granic. Art. 4 ust. (2) przewiduje dopuszczalność zmian, mających na celu m. in. wyprostowanie granic, jedynie w stosunku do gruntów, znajdujących się na obszarze scalenia, a nie podpadających scaleniu z punktu widzenia przepisów art. 1 ustawy scaleniowej t. j. nie rozdrobnionych, nie położonych w szachownicy i nie wydłużonych nadmiernie. Przepis ten jednak nie odnosi się bynajmniej do gruntów, wymienionych w art. 2 i 3 ustawy scaleniowej, gdyż 1°, jako przepis wyjątkowy, winien być ściśle interpretowany, 2°, gdyby się miał odnosić do gruntów, wymienionych we wspomnianych art. 2 i 3, zbędna byłaby wówczas wzmianka w art. 2 pkt. a) o dopuszczalności wyprostowania granic odnośnie do lasów, objętych planem gospodarstwa leśnego. Prócz tego zaś jednego wyjątku, ustawa scaleniowa nie zawiera przepisów, zezwalających na włączenie do

scalenia gruntów, wymienionych w art. 2 i 3 ustawy scaleniowej dla wyprostowania granic bez zgody właściciela, tembardziej, że w wielu wypadkach, przewidzianych w art. 2 i 3, wyprostowanie granic nie byłoby wogóle możliwe (grunty, otoczone murem, zakłady przemysłowe, zabytki historyczne i t. d.).

2) 6116/30—11.V.1933, art. 3.

W myśl art. 3 pkt. e) ustawy scaleniowej z 31 lipca 1923 (Dz. U. R. P. z 1927 r., poz. 833), wyłączeniu od scalenia, o ile właściciel nie wyrazi zgody na włączenie do obszaru scalenia, ulegają jedynie ogrody i sady, prowadzone zawodowo. Zb. Wyr. N. T. A. 1933, Nr. 651 A.

3) 3562/30—21.V.1931, art. 7 pkt. c).

Wprawdzie przy scalaniu gruntów, w myśl art. 7 pkt. c) ustawy scaleniowej, należy jednocześnie przeprowadzić wyprostowanie granic poszczególnych jednostek administracyjnych lub ich części, lecz czynności te należą do pierwszego stadjum postępowania, mającego za zadanie ustalenie obszaru scaleniowego. Tymczasem w niniejszym wypadku zarzuty co do rzekomej nieprawidłowości linji granicznej i potrzeby jej wyprostowania w tem pierwszem stadjum postępowania ani przez skarżącego, ani wogóle przez żadnego z uczestników scalenia podnoszone nie były i orzeczenie okręgowego urzędu ziemskiego, ustalające obszar scalenia, uprawomocniło się. Jeżeli więc wobec podniesienia przez skarżącego powyższego zarzutu dopiero w odwołaniu od orzeczenia, zatwierdzającego projekt scalenia, władza pozwana uzasadniła niemożność uwzględnienia żądania skarżącego uprawomocnionem ustaleniem zewnętrznej granicy obszaru scaleniowego, to Trybunał nie mógł się dopatrzeć w tem naruszenia jakiegokolwiek przepisu ustawy.

4) 6879/29—11.XII.1931, art. 15 pkt. c).

W niniejszym wypadku chodzi o wdrożenie postępowania scaleniowego co do spornych gruntów z urzędu, t. j. w myśl art. 15 pkt. c) ustawy scaleniowej, mianowicie z powodu potrzeby rozszerzenia obszaru scalenia w celu włączenia do tego obszaru gruntów sąsiednich i wyprostowania granic jednostki administracyjnej. Przepis ten zaś nie czyni zupełnie zależnem włączenia potrzebnych gruntów od tego, aby one odpowiadały art. 1 ustawy scaleniowej.

5) 4767/33 — 26.III.1934, art. 35.

Skarżący zarzucają, iż okręgowa komisja ziemska nie dokonała żądanej przez odwoławców wizji na miejscu, bez podania ku temu powodów.

Zarzutu tego N. T. A. nie uznał za trafny, ponieważ ze wszystkiemi zarzutami, podniesionemi przez skarżących P. U. Z.

w orzeczeniu swem się rozprawił, a w odwołaniu swem skarżący powtórzyli te same zarzuty i nie wskazali konkretnie, jakie okoliczności, ważne dla sprawy, miałaby wizja na miejscu stwierdzić; jeśli przeto instancja odwoławcza ponownie rozprawiła się szczegółowo na podstawie akt sprawy ze wszystkiemi zarzutami odwołania, a tem samem uznała wizję na miejscu za zbędną, to N. T. A. w niedokonaniu wizji nie dopatrzył się obrazy ustawy, gdyby zaś w braku umotywowania niedokonania wizji dopatrywać się wadliwości postępowania, to wadliwość ta wobec wyżej powiedzianego byłaby nieistotna.

6) 5307/30 — 20.X.1932, art. 51 pkt. 3).

„Trzeci dzień po dniu ogłoszenia“, o którym mowa w art. 51 pkt. 3 ustawy scaleniowej jest pierwszym dniem biegu terminu. Zb. Wyr. N. T. A. 1932 Nr. 577A.

## V-1. Znoszenie służebności.

1) 2416/30—11.IV.1932, art. 2 rozp. poz. 75/1927.

Przepis art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o zniesieniu służebności (Dz. U. R. P. z 1927 r., poz. 75) należy rozumieć w ten sposób, że za podstawę do stwierdzenia istnienia służebności należy brać przedewszystkiem i wyłącznie akt nadawczy, jako dokument, nie podlegający dalszym sporom, a dopiero w razie zaginięcia aktu nadawczego, fakt istnienia wpisu służebnościowego może być udowodniony zapomocą innych dokumentów urzędowych.

2) 1419/30 — 29.V.1933, art. 20 rozp. poz. 74/1927.

1) O ile skarżący dopatrują się obrazy art. 20 pkt. a) rozporządzenia w tem, że od udziału w wynagrodzeniach zostały wyłączone niektóre parcele, to stanowisko to skarżących nie jest trafne, umowa bowiem zatwierdzona przez władzę zgodna jest w treści swej z uchwałą, przez skarżących we właściwym czasie nie zaskarżoną, a uchwała powyższa przewidywała, jakie grunty zostają przeznaczone na ekwiwalent służebnościowy.

2) Co do zarzutu obrazy art. 20 pkt. d) rozporządzenia, polegającego na nieumotywowaniu, czy wykonanie umowy nie uniemożliwia racjonalnej naprawy ustroju rolnego, to w tym kierunku zarzut jest nietrafny, gdyż władza pozwana winna byłaby umotywowanie to przytoczyć tylko w tym wypadku, gdyby odmówiła zatwierdzenia umowy. Jeżeli zaś w danym wypadku władza umowę dobrowolną zatwierdziła, to w braku umotywowania okoliczności, mogącej być powodem odmowy zatwierdzenia, Trybunał nie mógł dopatrzeć się naruszenia powołanego przepisu.

3) 2676/31 — 14.IX.1933, art. 20 rozp. poz. 74/1927.

Art. 20 rozporządzenia z uwagi na jego charakter, jako przepisu wyjątkowego, nie może ulegać interpretacji rozszerzającej, lecz musi być interpretowany ściśle. Nie można tedy ze skutkiem prawnym twierdzić, że na podstawie tego przepisu każde uzasadnione podejrzenie pozorności umowy uzasadnia odmowę zatwierdzenia umowy, ponieważ powołany przepis wyraźnie uzależnia to podejrzenie jedynie od nadmiernego rozmiaru wynagrodzenia.

4) 7615/30 — 12.XII.1932, art. 22 rozp. poz. 75/1927.

Skoro władza pozwana uznała, że treść aktu nadania z roku 1871 co do rozmiaru gruntów, leżących w szachownicy, jest niejasna i co do tej kwestji oparła się na protokóle wizji na miejscu, w którym dziedzina władnąca sama stwierdziła, iż gruntów ornych, znajdujących się w szachownicy z gruntami ornemi wsi, majątek posiada wszystkiego 2,7 ha i wobec tego tylko na tym obszarze uznała prawo wsi do tłoki, to w takiem stanowisku władzy pozwanej Trybunał nie dopatrzył się żadnego naruszenia przepisu ustawy.

5) 8696/30 — 6.XI.1933, art. 22 rozp., poz. 74/1927.

Przy określaniu postaci i rozciągłości służebności miarodajne są w myśl art. 22 rozporządzenia Prezyd. R. P. o zniesieniu służebności (Dz. U. R. P. z 1927 r., poz. 74) wpisy tabelowe, wpisy hipoteczne zaś mają tylko subsydjalne znaczenie w razie zaginięcia wpisów tabelowych. Zb. Wyr. N. T. A. 1933, Nr. 693/A.

6)2657/30—6.X.1933, art. 22 i 49 rozp. poz. 75/1927.

Przepis art. 22 rozporządzenia Prez. R. P. o zniesieniu służebności (Dz. U. R. P. z 1927 r., poz. 75), dotyczący ustalenia istnienia oraz postaci i rozciągłości służebności, stosuje się odpowiednio i do pastwisk, zwanych wspólnemi wygonami, o których mowa w art. 49 tegoż rozporządzenia. Zb. Wyr. N. T. A. 1933, Nr. 680A

7) 6611/29—8.II.1932, art. 25 rozp., poz. 74/1927.

Wynagrodzenie za przymusowo znoszone służebności zasadniczo winno być wyznaczone w naturze i art. 25 pkt. f) rozporządzenia nie nakazuje, by wynagrodzenie za znoszone służebności musiało być wyznaczone w gotówce, gdy przez wydzielenie wynagrodzenia w gruncie, obszar poszczególnego gospodarstwa dziedziny służebnej uległy zmniejszeniu poniżej 20 ha, lecz tylko głosi, że w takim wypadku „może“ być wyznaczone wynagrodzenie pieniężne.

Postanowienie art. 25 bynajmniej nie ma charakteru „juris cogentis“ i decyzja o zastosowaniu w poszczególnym wypad-

ku wynagrodzenia w gotówce zamiast w gruncie, zależna jest od całokształtu sprawy, a więc od całego szeregu okoliczności, które mogą przemawiać za i przeciw zastosowaniu wynagrodzenia pieniężnego, a których rozważenie i ocena należy do władzy orzekającej.

8) 3707/31—30.IV.1934 art. 25 rozp., poz. 74/1927.

Nietrafne jest twierdzenie, jakoby art. 25 pkt. f) rozporządzenia o zniesieniu służebności, miał zastosowanie tylko do większej własności, ponieważ, jak z treści tego przepisu wynika, może on bronić jedynie obszarów, zbliżonych swą powierzchnią do 20 ha, gdyż tylko takim obszarom w zasadzie może grozić zmniejszenie poniżej tej normy.

9) 3596/31, 3688/31—19.VI.1933 art. 32 rozp. poz. 74/1927

Jeżeli władza II instancji uchyliła orzeczenie I instancji i wydała nowe orzeczenie, opierając się na materjale faktycznym, ustalonym przez Komisję oszacowania służebności, przyczem jedynie z materjału tego wyprowadziła nowe wnioski i wnioski te szczegółowo umotywowała, to w takiem stanowisku władzy pozwanej Trybunał nie mógł dopatrzeć się obrazy ustawy.

Nie zmienia tego stanu rzeczy okoliczność, że projekt zniesienia służebności opracowuje specjalna Komisja oszacowania służebności, gdyż Komisja ta przygotowuje jedynie materjał oraz wypracowuje projekt zniesienia służebności, przyczem zastępuje ją w tym względzie w określonych wypadkach Komisarz Ziemski, władzami orzekającemi są jednak wyłącznie Komisje Ziemskie i niema przepisu zabraniającego tym Komisjom zmiany projektu zniesienia służebności lub opracowania nowego projektu.

10) 4799/30—19.VI.1933, art. 33 i 37 rozp., poz. 74/1927.

Ani art. 37 rozporządzenia, ani żaden inny przepis ustawowy nie zawiera postanowienia, aby Komisja oszacowania, czy też zastępujący ją w myśl art. 33 Komisarz Ziemski, byli przy ustaleniu przeciętnych cen rynkowych bezwzględnie związani złożonemi przez stronę dokumentami, przeciwnie ocena wiarogodności danych, zawartych w tych dokumentach, jak i zastosowalności ich do poszczególnego wypadku, należy do Komisji Oszacowania, bądź do zastępującego ją Komisarza Ziemskiego, którzy władni są potrzebne dane zbierać nawet sami z urzędu.

11) 3450/29—11.II.1932, art. 37 rozp. poz. 74/1927

Ustawodawca, mówiąc w art. 37 o ustalaniu wynagrodzenia za znoszone służebności, „podług przeciętnych cen rynkowych", bynajmniej nie zastrzegł, by ceny te musiały być wyprowadzane na zasadzie danych, dotyczących jedynie gospodarki

w majątkach prywatnych; jeżeli więc strony nie skorzystały z przysługującego im prawa i nie dostarczyły żadnych danych dla wyprowadzenia przeciętnych cen rynkowych i Komisarz Ziemski oparł się w swych ustaleniach na wykazie cen, sporządzonym przez Dyrekcję Lasów Państwowych, a Okręgowa i Główna Komisje Ziemskie projekt tegoż Komisarza zatwierdziły, to w takiem stanowisku władzy pozwanej Trybunał nie mógł dopatrzeć się niezgodności z ustawą, bądź wadliwości postępowania.

12) 280/30—25.IX.1933, art. 37 rozp., poz. 74/1927.
1) Fakt wykorzystywania przez dziedzinę władnącą w większej lub mniejszej mierze, lub nawet zupełnego niewykorzystywania uprawnień do służebności pastwiskowych nie ma wpływu na rozciągłość tych służebności, określoną w tabeli likwidacyjnej.
2) Przy ustalaniu wartości powyższych służebności władze ziemskie winny w każdym wypadku brać pod uwagę nietylko przeciętną cenę w danej okolicy, lecz również indywidualne warunki terenowe, gospodarcze i t. p., jak np.: położenie, wydajność pastwiska, ogólny stopień obciążenia danego terenu i związany z tem stopień wystarczalności. (Teza). Zb. Wyr. N. T. A. 1933, Nr. 678 A.

13) 523/30—6.IV.1934, art. 37 rozp., poz. 75/1927.
Do oceny wartości służebności powołany jest nie Urząd gminny, lecz Komisja oszacowania, bądź Komisarz Ziemski, a następnie w toku instancji Okręgowa i Główna Komisje Ziemskie, wykazane zaś przez Urząd gminny przeciętne ceny z danej okolicy za ostatnie dwa lata mogą im służyć tylko za podstawę do przeprowadzenia oszacowania.

14) 6889/30 — 16.XI.1933, art. 49 rozp., poz. 75/1927.
Niewykorzystywanie przez jedną ze stron uprawnień, wynikających z wspólnoty pastwiskowej, nie pozbawia jej samo przez się praw do tegoż pastwiska. Zb. Wyr. N. T. A. 1933 Nr. 696 A.

15) 6887/29—30.XI.1931, art. 51 rozp. poz. 74/1927.
Gdy władza orzekała w trybie art. 51 rozporządzenia o zniesieniu służebności (Dz. U. R. P. z 1927 r., poz. 74) o odtworzeniu nie ustnej, lecz piśmiennej umowy o zniesieniu służebności, która (umowa) jednak nietylko nie zaginęła, lecz wobec prawomocnej odmowy zatwierdzenia, stała się bezprzedmiotową, N. T. A. uznał, że władza pozwana wyszła z mylnego zapatrywania prawnego i zaskarżone orzeczenie uchylił.

16) 3755/31—12.IX.1933, art. 54 rozp., poz. 75/1927.
Rozporządzenie Prezydenta R. P. o zniesieniu służebności (Dz. U. R. P. z 1927 r., poz. 75) nie ma zastosowania w wypad-

ku zawarcia dobrowolnej umowy o zniesieniu służebności, nie wynikających z urządzenia ziemskiego włościan (art. 54 powoł. rozporządzenia). (Teza). Zb. Wyr. N. T. A. 1933 Nr. 669 A.

17) 1065/32—11.III.1934, art. 55 rozp., poz. 75/1927.

Zarówno ustawa o osadnictwie wojskowem, jak i ustawa o uwłaszczeniu czynszowników i t. d. są częściami ogólnego planu przebudowy ustroju rolnego, nie można wobec tego ze skutkiem prawnym twierdzić, w wypadku gdyby miało miejsce tylko osadnictwo wojskowe, iż nie zachodzi tu przebudowa ustroju rolnego po myśli art. 55 rozporządzenia Prezydenta R. P. o zniesieniu służebności (Dz. U. R. P. z 1927 r., poz. 75).

18) 8602/30—19.X.1933, art. 56 rozp., poz. 75/1927.

Stwierdzenie, że wykonywanie przez serwitutantów uprawnień służebnościowych nie zostało zaniechane i że wynagrodzenie zasłużebnościowe nie zostało przez nich objęte w posiadanie, jest dla władz ziemskich dotateczną podstawą do odstąpienia od odtworzenia umowy, przewidzianego w art. 56 rozporządzenia Prezydenta R. P. o zniesieniu służebności (Dz. U. R. P. z 1927 r., poz. 75). Zb. Wyr. N. T. A. 1933 Nr. 686 A.

## V-3. Zniesienie wieczystych czynszów i drobnych dzierżaw rolnych.

1) 2817/32—27.III.1933, art. 1.

Miernikiem zastosowalności ustawy uwłaszczeniowej według art. 1 są granice miast z roku 1914, nie zaś położenie danego gruntu w obrębie czy też poza obrębem terenów zabudowanych.

2) 11378/31—18.XII.1933, art. 1.

Fakt sporu o własność gruntu, podlegającego ustawie uwłaszczeniowej, nie może stanowić przeszkody do uwłaszczenia.

3) 17/31—18.I.1932, art. 1 pkt. b)

Domagający się uwłaszczenia na zasadzie art. 1 pkt. b) ustawy uwłaszczeniowej z 20.VI.1924 r. poz. 617/24 lub poz. 254/29 Dz. U. R. P., niezależnie od ustalenia, że odpowiadają wymaganiom rosyjskich ustaw o wolnych ludziach, winni udowodnić, że przed datą, wskazaną w art. 3 pomienionej ustawy, dzierżawili te właśnie grunty, które obecnie posiadają, a nie jakiekolwiek inne grunty w majątku tegoż właściciela. Zb. Wyr. N. T. A. 1932 Nr. 480 A.

4) 9675/30—27.IV.1933, art. 1 pkt. c).

Pod użytkownikami, przewidzianemi w art. 1 pkt c) ustawy uwłaszczeniowej, należy rozumieć m. in. dzierżawców, któ-

rzy użytkowali dzierżawione grunty przed terminem tamże wskazanym, o ile gruntów nadziałowych przy uwłaszczeniu włościan nie otrzymali, żadnej nieruchomości ziemskiej na własność nie posiadali, a użytkowali dane grunty w granicach norm obszaru, określonych w pkt. d) tegoż artykułu. Zb. Wyr. N. T. A. 1933 Nr. 646 A.

5) 2764/32—30.IV.1934, art. 1 pkt. c).

Cały art. 5 ustawy uwłaszczeniowej odnosi się jedynie do dzierżawców, podpadających pod art. 4 tej ustawy. Gdy zaś dzierżawca uwłaszczony został na podstawie art. 1 pkt. c) ustawy uwłaszczeniowej, kwestja zapłacenia w terminie dzierżawy jest dla jego uprawnień do uwłaszczenia obojętna.

6) 2333/30—8.II.1932, art. 1 pkt. d).

Zastrzeżenie co do maksymalnego obszaru użytkowanych gruntów, o których mowa w art. 1 pkt. c) i d) ustawy uwłaszczeniowej, dotyczy użytkowania nietylko w chwili wniesienia podania o uwłaszczenie, lecz i w terminach, wymienionych w tymże art. 1 pkt. c), bądź w art. 4. Zb. Wyr. N. T. A. 1932, Nr. 494 A.

7) 4981/30—9.V.1932, art. 5, pkt. e).

Z brzmienia art. 5 pkt. e), ustawy uwłaszczeniowej wynika że władza ma prawo stosować powołany przepis nietylko w razie nieuiszczenia tenuty, lecz również w razie wpłacenia je w niedostatecznej wysokości, a nawet w razie niezachowania przy płaceniu przepisanego terminu, jeżeli tylko uzna, że wynikło to z winy dzierżawcy.

8) 3763/30—23.V.1932, art. 5, pkt. e)

Ustawodawca, pozbawiając w art. 5 pkt. e) ustawy uwłaszczeniowej długoletniego dzierżawcę prawa do uwłaszczenia w razie nieuiszczenia po dniu 21 lipca 1924 r. w przepisanym terminie tenuty dzierżawnej z własnej winy, bynajmniej nie ograniczył braku tej winy do pewnych zgóry określonych wypadków, a zwłaszcza do wypadków, przewidzianych w art. 1689 t. X cz. I Zb. Pr. Ces. Ros. (które — nawiasem mówiąc — dotyczą zupełnie innej materji, mianowicie usprawiedliwionego niestawienia się do aktu kupna), lecz ocenę tej winy w zależności od okoliczności w poszczególnym wypadku pozostawił władzy orzekającej.

9) 5471/31—17.X.1933, art. 5 pkt. e).

Z przepisu art. 5 pkt. e) ustawy uwłaszczeniowej, zwłaszcza w związku z przepisem art. 12 ustępu ostatniego tejże ustawy, wynika, że ubiegający się o uwłaszczenie winien udowodnić uiszczenie po 21 lipca 1924 r. we właściwych terminach należnej tenuty dzierżawnej. Ustawa jednak nie zawiera zakazu

stronom umownego zarachowywania na poczet tej należności pretensyj wzajemnych. W tych warunkach przeto zbadanie zaofiarowanych przez odwoławców dowodów, w postaci zeznań świadków na ustalenie istnienia takiej właśnie umowy, miało istotne dla sprawy znaczenie i nie może być uznane za zbędne.

10) 3772/31 — 21.III.1933, art. 9.

W myśl art. 9 ustawy uwłaszczeniowej Komisja Uwłaszczeniowa po otrzymaniu podania wdraża z reguły postępowanie uwłaszczeniowe trybem, przewidzianym w § 17 rozporządzenia wykonawczego (Dz. U. R. P. z 1929 r., poz. 267), wypadki zaś, w których uprawniona jest nie wdrażać takiego postępowania, wyliczone są taksatywnie w § 18 pkt. a), b) i c) tegoż rozporządzenia; z powyższego wynika, że o ile jeden z powyższych wypadków nie zachodzi, Komisja Uwłaszczeniowa powinna wdrożyć postępowanie, bez względu na to, czy prośba petenta z uwagi na meritum sprawy będzie miała widoki powodzenia, czy nie.

11) 2225/31—5.IV.1932, art. 12.

Art. 12 ustęp ostatni ustawy uwłaszczeniowej wyraźnie głosi, że do ustalonej ceny nabycia należy doliczyć zaległą „tenutę dzierżawną" za czas od 25 lutego 1920 r. do 21 lipca 1924 r., a że przepis ten dotyczy nietylko wyłącznie długoletnich dzierżawców, lecz i użytkowników oraz wolnych ludzi, dowodzi brzmienie tegoż art. 12 ust. 1 pkt. b), który określa cenę nabycia dla wolnych ludzi oraz użytkowników według sumy zapłaconej przez nich „tenuty dzierżawnej".

12) 4713/30—16.VI.1932 r., art. 13.

Art. 13 ustawy uwłaszczeniowej głosi, iż uwidocznione w orzeczeniu Komisyj Uwłaszczeniowych prawa uwłaszczonych do korzystania z nieuwłaszczonej części majątku dotychczasowego właściciela (jak w danym wypadku uprawnienia pastwiskowe) podlegają jedynie zlikwidowaniu trybem i na zasadach, ustalonych dla zniesienia służebności, a więc bynajmniej nie wymaga, by i ustalenie istnienia postaci i rozciągłości tych uprawnień musiało się odbywać również w sposób przewidziany w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej o zniesieniu służebności z 1 lutego 1927 r., co zresztą jest zupełnie zrozumiałe, ponieważ tytułem istnienia służebności, o których mowa we wspomnianem rozporządzeniu, musiał być urzędowy akt nadania, gdy tymczasem uprawnienia, o które idzie w niniejszej sprawie, są jedynie jednym z warunków takiego czy innego użytkowania gruntów i tytułem ich jest nie żaden akt urzędowy, lecz umowa, która w razie jej zaginięcia nie może być ustalona inaczej, jak tylko zapomocą badania świadków; skoro zaś istnienie samego tytułu oraz istotnych warunków użytkowania, jak z powyższego oraz z wyraźnego brzmienia art. 9 ustawy uwłaszczeniowej

wynika, może być ustalane w drodze badania świadków, to niema podstawy prawnej do twierdzenia, by ustalenie tymże trybem jednego z warunków powyższego użytkowania, jakim jest korzystanie z nieobjętej uwłaszczeniem części majątku, było niedopuszczalne.

13) 4408/32 — 6.II.1933, art. 22

Przy stosowaniu art. 22 ustawy uwłaszczeniowej za właściciela gruntów, stanowiących beneficjum proboszczowskie, należy uważać probostwo, nie zaś kurję biskupią. (Teza). Zb. Wyr. N. T. A. 1933 Nr. 602 A.

## VIII-2. Sprawy wodne.

(Ustawa wodna z dnia 19 września 1922 r. (Dz. U. R. P. z 1928 r., Nr. 62, poz. 57). Część dziesiąta. Postanowienia przejściowe i końcowe).

1) 245/31 — 2.XII.1932, art. 252.

Orzeczenie zarządzające usunięcie rurociągu, istniejącego od roku 1903, z powodu braku zezwolenia władzy wodnej, wymaganego w art. 45 ustawy wodnej, bez zbadania, czy i jakie prawa wodne istniały w stosunku do tego rurociągu na mocy art. 252, względnie czy prawa te wygasły wskutek upływu terminu, zakreślonego dla ich zgłaszania w art. 253, dotknięte jest istotną wadliwością postępowania ze szkodą skarżącego.

2) 7602/30—28.III.1933, art. 252.

O ile chodzi o uprawnienie wodne, utrzymane w mocy na zasadzie art. 252 ustawy wodnej, winno ono być wpisane do księgi wodnej według tych rozmiarów, jakie to uprawnienie miało w czasie wejścia w życie ustawy wodnej.

Skoro władza, udzielając pozwolenia na wpis do księgi wodnej, mimo powołania się na art. 252 ustawy wodnej, pominęła ustalenie istnienia i rozmiarów prawa wodnego, przysługujących stronie w czasie wejścia w życie ustawy wodnej, a powołała się na art. 45 i ustaliła warunki pozwolenia oraz ograniczyła pozwolenie na okres 3 lata, to należy uznać, iż przy wydaniu takiego pozwolenia naruszono formy postępowania administracyjnego ze szkodą dla skarżącego (art. 84 ust. 3 rozp. o N. T. A.).

3) SN. I. C. 1542/25—16.XII.1926, art. 252 ust. (1) i (2)

Akt zatwierdzenia przez właściwe władze planu budowy młyna, które miało na celu zachowanie przy budowie przepisów technicznych i wymagań z zakresu bezpieczeństwa publicznego, lecz nie dotyczyło prawa do korzystania z siły wodnej w stosun-

ku do innych zainteresowanych osób, nie jest tym specjalnym tytułem, o którym mówią ust. 1 i 2 art. 252 ustawy wodnej. Zb. Orz. S. N. orz. Izby I Cyw. 1926 Nr. 193.

4) 2890/27 — 13.IX.1929, art. 252 ust. (1).

Pozwolenie przemysłowe na budowę młyna wodnego, nie normujące prawa użytkowania wody, nie może być uznane za specjalny tytuł prawny w rozumieniu ustępu pierwszego art. 252 ustawy wodnej. Zb. Wyr. N. T. A. 1929 Nr. 99 A.

5) 2068/30—8.II.1932, art. 252 ust. (1)

Za specjalny tytuł prawny w rozumieniu art. 252 ust. (1) ustawy wodnej może być na obszarze b. zaboru rosyjskiego uważany w odniesieniu do wód niespławnych także tytuł prywatnoprawny. Zb. Wyr. N. T. A. 1932 Nr. 511 A.

6) 6709/30—25.X.1932, art. 252 ust. (1) i (4).

Wpis prawa użytkowania wody do księgi hipotecznej jest niewątpliwie specjalnym tytułem prawnym, o którym mowa w art. 252 ust. (1) ustawy wodnej. Według art. 252 ust. (4) tej ustawy treść specjalnego tytułu prawnego jest miarodajną dla treści prawa wodnego, utrzymanego w mocy. Wynika z tego, że wpis do księgi hipotecznej, aby mógł stanowić specjalny tytuł prawny dla prawa wodnego, winien zawierać dane, dotyczące conajmniej istnienia uprawnień wodnych. Sama własność osady młyńskiej nie jest jeszcze dowodem posiadania prawa użytkowania wody płynącej w jeden ze sposobów, wymienionych w art. 45 ustawy wodnej.

7) 6912/30—8.XI.1932, art. 252 ust. (1) i (4).

1) Przez treść prawa wodnego, utrzymanego w mocy, jako opartego na specjalnym tytule prawnym (art. 252 ust. (1) i (4) ustawy wodnej, rozumieć należy w wypadku, gdy chodzi o piętrzenie wody, nietylko postanowienia co do wysokości piętrzenia wody, lecz także wszelkie inne postanowienia, zawarte w tym tytule, a dotyczące sposobu piętrzenia i odprowadzania wody, tudzież zabezpieczenia sąsiednich gruntów.

2) Wpis do księgi wodnej prawa wodnego, opartego na specjalnym tytule prawnym, jest niezależny od istnienia rzeczywistego planu urządzeń wodnych. Zb. Wyr. N. T. A. 1932 Nr. 581 A.

8) 308/26—23.III.1927, art. 252 ust. (2) i (3).

Zastosowanie domniemania z art. 252 ust. (3) ustawy wodnej z 19 września 1922 wymaga stwierdzenia, że zakład wodny, a więc, o ile chodzi o piętrzenie wody, — służące do tego celu urządzenie — istniał w dniu 1 stycznia 1923 dłużej, niż lat dziesięć. Zb. Wyr. N. T. A. 1927 Nr. 1168.

9) 2890/27—13.IX.29, art. 252 ust. (2).

Czas trwania mocy obowiązującej prawa użytkowania wody, stwierdzonego na zasadzie ust. (2) art. 252 ustawy wodnej, jest określony w samym tym przepisie, a wobec tego nie jest dopuszczalne ograniczenie tego prawa orzeczeniem władzy na pewien czasokres — Zb. Wyr. N. T. A. 1929 Nr. 99 A.

10) 4792/28—12.III.30, art. 252 ust. (2) i (3).

Gdy przyjąć należy dalsze istnienie uprawnienia na podstawie art. 252 ust. (2) i (3) ustawy wodnej, odpada potrzeba zastosowania przepisów art. 45 ust. (1) tej ustawy, a tem samem odpada potrzeba przeprowadzania rozprawy, o której mowa w art. 195 i 198 ustawy wodnej. Zb. Wyr. N. T. A. R. 1930 Nr. 216 A.

11) 7698/30—19.IV.1932, art. 252 ust. (2) i (3).

Postanowienia, zawarte w art. 252 ust. (2) i (3), należy tłumaczyć tak w łączności ze sobą, jak i w związku z innemi postanowieniami, pozostającemi z niemi w związku, a w szczególności w łączności z postanowieniami, zawartemi w art. 252 ust. (4) i art. 254a ust. (2).

Według art. 252 ust. (4) treść prawa utrzymanego w mocy w myśl tegoż artykułu, o ile ono jest oparte na szczególnym tytule, określa się według tego tytułu. W art. zaś 254a (2) ustawy wodn. postanowiono, iż jeżeli istnienie i rozmiar prawa nie będą wykazane w sposób, wykluczający wszelką wątpliwość, ma władza zbadać sprawę i rozstrzygnąć w drodze postępowania według postanowień części szóstej tejże ustawy. Te ostatnie postanowienia regulują postępowanie w sprawach, dotyczących nowych pozwoleń wodno-prawnych. Z przytoczonych wyżej postanowień art. 252 ust. (4) i art. 254a ust. (2) wynika, że ustawodawca, mówiąc o zakładach, opartych na specjalnym tytule prawnym, ma na myśli tylko wypadki, w których ten specjalny tytuł prawny powstał przed wejściem w życie ustawy wodnej. Z tego powodu za tytuł specjalny w rozumieniu art. 252 nie może być uważany tytuł przewidziany w ust. (3) tegoż artykułu, ponieważ został on stworzony dopiero powyższą ustawą. Te ostatnie postanowienia dotyczą zatem zakładów, które faktycznie istniały w dniu 1 stycznia 1923 r., a nie są oparte na specjalnym tytule prawnym, powstałym przed wejściem ustawy w życie. Zakłady te, jeżeli istniały dłużej niż lat 10, licząc wstecz od dnia 1 stycznia 1923 r., należy uważać za prawnie istniejące — o ile nie będzie przeprowadzony dowód przeciwny, a zakres (czas obowiązywania) związanych z niemi uprawnień określony jest w art. 252 ust. (2).

Wobec oświadczenia zainteresowanego, iż nie posiada dowodów prawnego istnienia i rozmiaru urządzeń przy młynie,

władza nie miała powodu do poszukiwań z urzędu, czy rzekome uprawnienia skarżącego opierają się na specjalnym tytule prawnym.

12) 3263/29 — 10.VI.1931, art. 253 ust. (1).

Według art. 253 ust. (1) ustawy wodnej, wymagany jest w celu uchylenia skutków, łączących się z prekluzją przewidzianego w tym przepisie 5-letniego czasokresu, wpis prawa użytkowania wody do księgi hipotecznej. Wpisanie do księgi hipotecznej prawa własności do młyna, względnie do osady młyńskiej, samo przez się nie wypełnia jeszcze powyższego warunku, wymaganego przez art. 253 ust. (1) powołanej ustawy.

13) 3573/30—15.I.1932, art. 253 ust. (1).

Ogłoszenie jednolitego tekstu ustawy wodnej nie zmienia oczywiście faktu, że ustawa ta weszła w życie z dniem jej ogłoszenia, t. j. z dniem 27 listopada 1922 r. i że termin prekluzyjny 5 lat, zakreślony w jej art. 253 dla wnoszenia podań o wpis do księgi wodnej uprawnień użytkowania wód płynących, który to artykuł nie został znowelizowany, należy i obecnie obliczać od tej daty, a nie od dnia,w którym ogłoszono jednolity tekst powyższej ustawy.

14) 2068/30—8.III.1932, art. 253, ust. (1).

Wyrok N. T. A. z 10 czerwca 1931 Nr. rej. 3263/28 dotyczy nie istoty specjalnego tytułu prawnego (art. 252 ust. (1), lecz zupełnie innej kwestji, mianowicie, jakie prawa hipotecznie zabezpieczone wyłączone są od prekluzji, przewidzianej w art. 253 ust. (1) ustawy wodnej. Zb. Wyr. N. T. A. 1932 Nr. 511 A.

15) 6709/30 — 25.X.1932, art. 253 ust. (1).

Ustawa wodna uznaje w art. 253 ust. (1) nietylko moc dowodową wpisu do księgi hipotecznej, ale wyłącza od skutków, łączących się z prekluzją przewidzianego w tym przepisie 5-letniego czasokresu, prawa użytkowania wód płynących wpisanie do księgi hipotecznej na całym obszarze obowiązywania tej ustawy.

16) 244/31—18.XI.1932, art. 253 ust. (1).

Samo wniesienie przed upływem 5 lat od dnia wejścia w życie ustawy wodnej, t. j. przed dniem 27 listopada 1927 r. podania o wpisanie praw wodnych — zapobiega już wygaśnięciu tych praw, a dokumenty i inne dowody, uzasadniające istnienie i rozmiar wspomnianego prawa wodnego, mogą być dostarczone także po upływie terminu pięcioletniego od dnia wejścia w życie ustawy wodnej.

17) 9670/31—17.II.1933, art. 253, ust. (1).

W razie, gdy strona wniosła w terminie, określonym w art. 253 ustawy wodnej, podanie o wpisanie do księgi wodnej uprawnienia wodnego, utrzymanego w mocy na zasadzie art. 252 tejże ustawy, a zaniechała przedłożenia dowodów i planów, dotyczących powyższego uprawnienia, zaniechanie to nie stanowi podstawy do uznania tegoż uprawnienia za wygasłe (Teza). Zb. Wyr. N. T. A. 1933, Nr. 610 A.

18) 6220/31—8.III.1933, art. 253 ust. (1).

Skoro strona przed upływem pięciu lat od dnia wejścia w życie ustawy wodnej, to jest przed dniem 27 października 1927 r., nie wniosła o wpis do księgi wodnej swego prawa wodnego, to z tym dniem prawo to utraciła, a utracie tej w braku wyraźnego postanowienia ustawy nie zapobiega okoliczność, że prawa te były już wpisane do księgi wodnej według przepisów, obowiązujących przed wejściem w życie ustawy wodnej z roku 1922.

Według końcowego zdania art. 253 przepis tego artykułu o wygaśnięciu praw, niezgłoszonych w terminie, nie ma zastosowania jedynie do praw wodnych, zapisanych do księgi hipotecznej.

19) 7877/31—28.II.1933, art. 254, ust. (1).

Prawa rybołówstwa, które istniały w czasie wejścia w życie ustawy wodnej, podlegają na zasadzie art. 229 tejże ustawy wpisowi do ksiąg wodnych, o ile prawa te utrzymano w art. 254 tej samej ustawy w mocy (Teza). Zb. Wyr. N. T. A. 1933, Nr. 617 A.

20) 2366/26—10.II.1928, art. 254a ust. (2) (art. 254 ust. (4) w brzmieniu Dz. U. R. P. z 1922 r. Nr. 102, poz. 936).

W wypadku cofnięcia uprawnienia wodnego za odszkodowaniem (art. 63 ustawy wodnej z 19 września 1922) władza wodna — o ile zachodzą wątpliwości — jaki jest rozmiar danego uprawnienia — winna rozmiar ten uprzednio ustalić. Zb. Wyr. N. T. A. 1928 Nr. 1377.

21) 2087/29 — 5.V.1931, art. 254 a ust. (2).

Jeżeli władza wodna zażądała dopełnienia wymogów, przepisanych w § 6 ust. (1) i (3) lit. c) rozporządzenia Ministra Robót Publicznych z dnia 7 maja 1924 r. w przedmiocie urządzenia i prowadzenia ksiąg wodnych wraz ze zbiorami map wodnych i dokumentów (Dz. U. R. P. Nr. 44 poz. 468) i uzależniła wpis do księgi wodnej od wyniku dochodzenia, przewidzianego w § 7, ust. (2) tego rozporządzenia, to N. T. A. nie dopatrzył się w tem sprzeczności z art. 254 a ustawy wodnej, ponieważ obowiązek władzy wodnej dokonania wpisu uprawnienia

do księgi wodnej, ustanowiony zasadniczo w ust. (1) powołanego artykułu, nie wyklucza zastosowania przytoczonych wyżej przepisów rozporządzenia z 7 maja 1924 r., dotyczącego urządzenia i prowadzenia ksiąg wodnych wraz ze zbiorami map i dokumentów, zwłaszcza, jeżeli władza wodna uzna, że rozmiar uprawnienia nie jest wykazany w sposób niewątpliwy; prawo władzy w takich wypadkach jest jej wyraźnie zastrzeżone w art. 254a ust. (2) ustawy wodnej.

22) 6399/30—14.XII.1932, art. 254a ust. (2).

Przeprowadzenie postępowania, przewidzianego w art. 254a ust. (2) ustawy wodnej przed wydaniem decyzji o wpisaniu do księgi wodnej, nie jest bezwzględnie przez ustawę nakazane i winno mieć miejsce tylko w wypadkach, gdy władza uzna je za konieczne dla ustalenia istnienia i rozmiaru uprawnień wodnych, zgłoszonych do wpisania do księgi wodnej, zwłaszcza, że art. 254a w ust. (1) postanawia, że na podanie uprawnionych ma władza wpisać odnośnie uprawnienie do księgi wodnej.

Nieprzeprowadzenie postępowania, przewidzianego w art. 254a ust. (2) ustawy wodnej, nie powoduje zatem na mocy wyraźnego przepisu ustawy nieważności decyzji o wpisaniu do księgi wodnej uprawnień, utrzymanych w mocy z samego prawa na zasadzie art. 252 tejże ustawy, nie daje więc władzy nadzorczej prawa do uchylenia takiej decyzji z urzędu na mocy art. 101 p. c) rozporządzenia o postępowaniu administracyjnem.

23) 1921/24—9.X.1926, art. 255

W sprawach wodno-prawnych, w których zapadło orzeczenie pierwszej instancji w czasie obowiązywania gal. ustawy wodnej z 14 marca 1875 r. Nr. 30 gal. Dz. Ust. Kraj., władza odwoławcza, orzekając na rekurs już w czasie obowiązywania nowej ustawy wodnej z 19 września 1922 winna stosować materjalne przepisy tej ostatniej ustawy.

Art. 255 ustawy wodnej odnosi się tylko do przepisów ustawowych natury formalnej. Zb. Wyr. N. T. A. 1926 Nr. 1012.

Warszawskie Zakłady Graficzne, Wilcza 60, tel. 893-47